

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativammat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Hyve ja hyveellinen luonne kuuluvat etiikan peruskäsitteisiin. Mitä hyveitä hyvältä ihmiseltä edellytetään? Pohdi, onko hyveellinen ihminen myös onnellinen.
2. Mitä filosofiassa tarkoitetaan väitteellä ”tieto on valtaa”? Miten esimerkiksi alla oleva kuva ilmentää tätä väitettä?

Laivahissi Hollannissa

Kuva: Tykografi 2007

3. Ihmisillä on selkeitä käsityksiä oikeasta ja väärästä toiminnasta. Nämä käsitykset eivät yleensä perustu mihinkään filosofiseen etiikan teoriaan. Mikä on tällaisen arkietiikan pätevyys?

4. Lue alla oleva kolumni ja vastaa kysymyksiin.
- Pohdi, voiko kolumnin kalanostajaa pitää egoistina.
 - Mikä ero on psykologisella ja normatiivisella egoistisella teorialla?
 - Kritisoi egoismia eettisenä teoriana.

Kateus vie kalanruodotkin

Suomalainen kateus on maailmankuulua. Sen tiedämme vanhastaan. Riemastuin silti äskettäin, kun sain tutulta lukijalta postia, jossa hän kirjoitti entistä pitemmälle kehittyneestä kateudesta.

Tuttavani kertoi käyneensä ruokakaupan kalatiskillä. Hänen vieressään toinen rouva tahtoi tarjouskirjolohta. Tarjoukseen sisältyi myös ilmainen fileointi. Myyjä punnitsi kalan, leikkasi sen fileiksi ja kysyi rouvalta, haluaako tämä pään ja ruodot mukaan. Rouva ei halunnut.

Myyjä oli jo heittämässä mehukkaan näköiset perkausjätteet roskiin, kun tuttavani sanoi, että hän kyllä huolitsi ne. Saahan niistä hyvää keittoa tai kiusausta. Silloin lohikauppoja tehnyt rouva ilmoitti, ettei niitä saa antaa, koska hän on maksanut niistä.

Kun myyjä meni hämmentyneen oloiseksi, tuttuni tarjoutui maksamaan sopivan hinnan ruodoista. Mutta sekään ei käynyt rouvalle: ”Sittenhän niistä maksettaisiin kahteen kertaan”, hän sanoi. Kauppaan jäivät kirjolohen jäännökset. Toivottavasti ne päätyivät edes biojätteisiin.

Tiukkapipoinen kalanruotojen pihtaaja on ansainnut tämän vuoden ensimmäisen tunnustuskunniakirjan perikansallisen luonteenpiirteemme oivaltavasta jalostamisesta. Siinä lukee suurin kirjaimin ”Kateus vie kalanruodotkin.”

Antti Manninen

5. Thomas S. Kuhn on loogisen positivismin jälkeisen tieteenfilosofian suuria nimiä. Hänen teoksensa *Tieteellisten vallankumousten rakenne* (1962) aloitti uuden aikakauden tieteenfilosofiassa.
- Mitä Kuhn tarkoittaa tieteellisellä paradigmalla?
 - Miten paradigman käsite auttaa selittämään tieteen kehitystä?
 - Miten Kuhnin tieteenteoria suhtautuu tiedon kasvun ajatukseen?

6. Millä tavalla välttämättömyyden ongelmaa on käsitelty filosofiassa?

7. Mitkä ovat yksilön velvollisuudet yhteiskuntaa kohtaan? Mitkä ovat yhteiskunnan velvollisuudet yksilöä kohtaan? Voit käyttää alla olevaa sitaattia lähtökohtana.

”Ei ole olemassa, eikä pidä olla olemassa sovittamatonta ristiriitaa yksilön ja kollektiivin välillä, yksilön pyrkimysten ja kollektiivin pyrkimysten välillä.”

(käännös)

Josef Stalin, haastattelijana H. G. Wells, *Stalin-Wells Talk*, alkuperäisjulkaisu 1934,
http://rationalrevolution.net/special/library/cc835_44.htm

(4.3.2008)

8. Miten parhaassa mahdollisessa valtiossa pitäisi valita valtion johtajat?

- +9. Pitääkö luontoa suojella ennen kaikkea ihmisen onnen ja menestyksen vuoksi? Pohdi kysymystä arvofilosofian ja eri tieteenalojen kannalta.

- +10. Alla olevassa sitaatissa korostetaan ihmisten keskinäistä riippuvuutta. Pohdi, pitäisikö menestyksekkäiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten toimijoiden unohtaa oma kansallinen kulttuurinsa arvoineen ja tavoitella globaalia yhtenäiskulttuuria.

”Me olemme riippuvaisia toisistamme hyvin konkreettisesti – taloudellisesti, yhteiskunnallisesti, poliittisesti. Mitä kukin meistä – maailmankansalaisista – tekee, sillä on seurauksia muille ympäri koko maailman tänään ja tulevaisuudessa.”

(käännös)

Lars Rydén teoksessa *Education for Global Responsibility – Finnish Reflections*, 2007